

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
Державна установа «Національний науковий центр хірургії та
трансплантології імені О.О.Шалімова НАМН України»

ПРОГРАМА

вступного іспиту зі спеціальності при вступі до аспірантури
ДУ «Національний науковий центр хірургії та трансплантології
імені О.О.Шалімова НАМН України» для здобуття
освітнього рівня «доктор філософії» за спеціальністю
«I2 Медицина, спеціалізація Хірургія»

Розроблено проектною групою освітньої діяльності у сфері вищої післядипломної освіти ДУ «Національний науковий центр хірургії та трансплантології ім.О.О.Шалімова НАМН України» та затверджено Вченою радою ДУ «ННЦХТ ім.О.О.Шалімова НАМН України» 23.05.2025р., Протокол №5

Київ – 2025

1. Мета випробувань та вимоги до рівня освітньої підготовки

Метою вступних випробувань вступників до аспірантури ДУ «Національний інститут хірургії та трансплантології імені О.О.Шалімова» НАМН України для здобуття освітньо-наукового рівня «доктор філософії» спеціальності «І2 Медицина», спеціалізація «Хірургія» є визначення ступеню засвоєння матеріалів основних нормативних дисциплін циклу професійної підготовки раніше здобутого освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» або «спеціаліст» з метою їх використання для отримання вищого рівня освіти.

2. Зміст дисципліни

Програма розроблена та спрямована на виявлення особою компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення в галузі хірургії. Програма сформована як оптимальне поєднання академічних та професійних вимог. Орієнтована на формування у майбутніх аспірантів компетентностей щодо набуття глибинних знань зі спеціальності, набуття універсальних навичок дослідника та представлення власних результатів досліджень в усній та письмовій формі.

Загальні компетентності:

- здатність до формування системного наукового світогляду;
- усвідомлення професійних етичних зобов'язань;
- уміння застосовувати сучасні інформаційні технології у науковій діяльності;
- здатність до управління науковими проектами та написання пропозицій на фінансування наукових досліджень, реєстрації і комерціалізації прав інтелектуальної власності тощо;
- усвідомлення значення отриманих результатів наукового дослідження для хірургічної галузі, системи охорони здоров'я та суспільства в цілому.

Професійні вимоги:

- виконання оригінальних досліджень в експериментальній та клінічній хірургії із зверненням особливої уваги на актуальні завдання/проблеми та використання новітніх наукових методів;
- використання сучасних обладнання та технологій;
- аналіз даних проведених експериментальних та клінічних досліджень, з використанням адекватних методів статистичного аналізу та застосуванням потужних обчислювальних ресурсів;

- інтерпретація результатів експериментів та участь у дискусіях із досвідченими фахівцями стосовно наукового значення та потенційних можливостей отриманих результатів.

3. Питання зі спеціальності

1. Рани: класифікація, фази перебігу ранового процесу. Види загоювання ран. Особливості патогенезу і фази ранового процесу у осіб-учасників воєнних дій.
2. Первинна хірургічна обробка ран.
3. Асептика та антисептика. Методи обробки шовного матеріалу.
4. Методи стерилізації операційного матеріалу.
5. Хімічна антисептика: групи антисептичних речовин, їх характеристики, покази до застосування. Обробка рук хірурга перед операцією.
6. Хірургічна інфекція. Мікрофлора ран. Лікування інфікованих ран.
7. Гнійна інфекція. Збудники, шляхи проникнення і розповсюдження.
8. Анаеробна інфекція: класифікація, клінічні прояви, діагностика та лікування.
9. Види та методи загального знеболення.
10. Види місцевої анестезії.
11. Вибір методу знеболення у хворих різного віку. Особливості анестезіологічного забезпечення ургентних операцій. Неінгаляційний наркоз.
12. Лікувальний наркоз.
13. Реанімаційні заходи при ускладненнях ендотрахеального наркозу.
14. Реанімаційні заходи при obturaції дихальних шляхів та гострій серцевій недостатності.
15. Реанімаційні заходи при гострій дихальній недостатності.
16. Травматичний шок: стадії перебігу, невідкладна допомога, реанімація, інтенсивна терапія, перша допомога, лікування. Септичний шок.
17. Гемотрансфузійний шок: стадії, невідкладна допомога, інтенсивна терапія.
18. Невідкладна допомога при анафілактичному шокові.
19. Реанімаційні заходи при obturaції дихальних шляхів та клінічній смерті.
20. Поранення серця. Діагностика та лікування.
21. Невідкладна допомога при плевропульмональному шоці.
22. Спонтанний пневмоторакс. Причини розвитку, клініка, діагностика, перша допомога, лікування.
23. Первинна обробка опіків. Лікування на етапах евакуації.
24. Синдром тривалого розчавлення. Патогенез. Клініка. Перша допомога. Лікування на етапах евакуації.
25. Синдром дисемінованого внутрішньосудинного згортання (тромбогеморагічний синдром): стадії, клініка, діагностика, лікування.
26. Методи енергетичного забезпечення у післяреанімаційному та післяопераційному періодах. Роль і місце парентерального харчування.
27. Лімфаденіти. Діагностика. Лікування.
28. Гнійні захворювання кисті. Панарицій та флегмона кисті. Клініка, діагностика і лікування.

- 29.Тіреотоксичний зоб: класифікація, клініка, діагностика, лікування. Вузловий зоб: етіологія, клініка, лікування.
- 30.Рак щитовидної залози: стадії, клініка, діагностика, лікування.
- 31.Дисгормональні захворювання молочної залози: класифікація, клініка, діагностика, лікування.
- 32.Рак молочної залози: клінічні форми, стадії процесу, діагностика, лікування.
- 33.Пухлини і кісти середостіння, рак легенів: класифікація, діагностика, лікування..
- 34.Абсцеси та гангрена легенів: класифікація, діагностика, лікування.
- 35.Легенева кровотеча. Клініка, діагностика, перша допомога, лікування
- 36.Рак стравоходу: стадії, клініка, діагностика, лікування.
- 37.Атрезії та сторонні тіла стравоходу. Клініка, діагностика, ускладнення.
- 38.Ахалазія стравоходу: класифікація, клініка, діагностика і лікування.
- 39.Хімічні опіки стравоходу. Перша допомога при опіках. Хірургічне лікування рубцевих структур стравоходу.
- 40.Рак шлунку: стадії, клініка, діагностика, лікування.
- 41.Доброякісні пухлини шлунку. Діагностика, лікування.
- 42.Покази та методи лікувань ускладнень виразкової хвороби дванадцятипалої кишки: клініка, діагностика, лікування.
- 43.Механічна та динамічна кишкова непрохідність: причини, діагностика, лікування.
- 44.Паразитарні захворювання печінки та легень. Ехінококкоз, альвеококкоз: етіопатогенез, клініка, діагностика, лікування.
- 45.Гострий апендицит. Класифікація, клініка, диференціальна діагностика, лікування.
- 46.Загальні принципи лікування хворих із злоякісними пухлинами.
- 47.Рак товстої кишки: стадії, клініка, діагностика, лікування.
- 48.Доброякісні пухлини товстої кишки: діагностика, лікування.
- 49.Перитоніт: причини, класифікація та способи лікування. Методи детоксикації при перитонітах.
- 50.Злоякісні пухлини печінки: стадії, клініка, діагностика, лікування.
- 51.Доброякісні пухлини печінки. Клініка, діагностика, лікування.
- 52.Синдром портальної гіпертензії: етіологія, клінічний перебіг, діагностика та лікування.
- 53.Гострий некротичний панкреатит: класифікація, клініка, діагностика, лікування.
- 54.Хронічний панкреатит та кісти підшлункової залози: класифікація та методи лікування.
- 55.Пухлини нирок, у тому числі у дітей: види, класифікація за стадіями та системою TNM, метастазування, клініка, діагностика, лікування.
- 56.Гостра ниркова недостатність: причини, стадії, лікування.
- 57.Тромбоз підключичної, верхньої та нижньої порожнистої вени: етіопатогенез, клініка, діагностика, лікування.
- 58.Пошкодження великих судин: діагностика, лікування на етапах медичної евакуації.
- 59.Аневризма черевного відділу аорти: клініка, діагностика, лікування.

60. Облітеруючий атеросклероз нижніх кінцівок: стадії порушення кровообігу, діагностика та лікування.
61. Хірургічне лікування ІХС.
62. Гангрена нижніх кінцівок. Класифікація, диференціальна діагностика, принципи лікування.
63. Вроджені вади серця: класифікація, діагностика, принципи лікування.
64. Перикардити: види, клініка, діагностика, невідкладна допомога при гідроперикардиті, лікування.
65. Варикозна хвороба: етіопатогенез, клініка, методи обстеження венозної системи нижніх кінцівок, лікування.
66. Тромбоемболія легеневих артерій та тромбоз глибоких вен нижніх кінцівок: патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика.
67. Спонтанний пневмоторакс. Причини розвитку, клініка, діагностика, перша допомога, лікування.
68. Гострий респіраторний дистрес-синдром. Причини, клініка, диференційна діагностика, лікування.
69. Травми голови: класифікація, перша допомога, транспортування, принципи лікування на етапах евакуації.
70. Сучасні принципи лікування переломів.
71. Внесок О.О.Шалімова в розвиток світової та вітчизняної хірургії.
72. Гострий холецистит. Методи діагностики та хірургічна тактика.
73. Холедохолітіаз: методи діагностики та хірургічні корекції.
74. Ускладнення лапароскопічної хірургії та методи їх профілактики.
75. Хірургічний сепсис: діагностика та особливості лікування різних форм сепсису.
76. Абдомінальні грижі. Методи хірургічної корекції

4. Критерії оцінювання екзаменаційних робіт

Вступні випробування проводяться за екзаменаційними білетами, складеними у повній відповідності до навчальної програми дисципліни. Екзаменаційний білет вступного випробування до аспірантури ДУ «ННЦХТ ім.О.О.Шалімова» НАМН України зі спеціальності «І2 Медицина» спеціалізації «Хірургія», містить 3 питання, що дають змогу перевірити теоретичні знання претендента.

Сукупна оцінка за екзамен виставляється за **12-бальною шкалою**.

Відповідь на **кожне** питання оцінюється максимум 4 балами.

Оцінка **4** бали виставляється у випадку, коли претендент володіє матеріалом у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні та чіткі відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеня складності.

Оцінка **3** бали призначається за умови, що претендент знає зміст матеріалу та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання претендент

відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчувачи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка **2 бали** виставляється претенденту при задовільному рівні розуміння матеріалу. Претендент спроможний вирішувати видозмінені завдання за допомогою навідних питань; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка **1 бал** присвоюється у випадках, коли знання і вміння претендента не відповідають вимогам задовільної оцінки.

Оцінка	Питання 1	Питання 2	Питання 3
“відмінно”	4	4	4
“добре”	3	3	3
“задовільно”	2	2	2
“незадовільно”	1	1	1

Підсумкова оцінка визначається за сумою оцінок на відповіді питань екзаменаційного білету.

5. Зразок екзаменаційного білету

Національна Академія медичних наук України

*ДУ «Національний науковий центр хірургії та трансплантології
ім. О.О.Шалімова»*

***Завдання для проведення вступного іспиту в аспірантуру
на здобуття освітньо-наукового рівня «доктор філософії» за спеціальністю
I2 - «Медицина» спеціалізація «Хірургія»***

Білет №1

- 1. Асептика. Методи обробки шовного матеріалу.*
- 2. Синдром портальної гіпертензії: етіологія, клінічний перебіг, діагностика, лікування.*
- 3. Травми голови: класифікація, перша допомога, транспортування, принципи лікування на етапах евакуації.*

Голова приймальної комісії

Підпис

Печатка

6. Порядок складання іспиту

Іспит проводиться у 2 етапи:

- підготовчий етап у формі письмових відповідей на питання екзаменаційного білета;
- усна відповідь членам екзаменаційної комісії після їх ознайомлення з письмовою роботою вступника на питання екзаменаційного білету або додаткові питання.

Тривалість підготовчого етапу складає 2 академічних години. У разі недостатнього розуміння сформульованих у білеті питань вступник має право звернутися за поясненням до членів комісії.

Протягом вступного іспиту вступники не мають права користуватися мобільними телефонами, планшетами та іншими електронними засобами зв'язку та обробки інформації.

Рекомендована література

Базова література:

1. Березницький ЯС, Захараш МП, Мішалов ВГ, ред. Хірургія: підручник. Т.1 Дніпропетровськ: Дніпро-VAL; 2007. 445 с. ISBN 966-8704-11-8 12
2. Березницький ЯС, Захараш МП., Мішалов ВГ, ред. Хірургія: підручник. Т.2 Дніпропетровськ: Дніпро-VAL; 2011. 627 с. ISBN 978-966-8704-12-3.
3. Березницький ЯС, Захараш МП, Мішалов ВГ, ред. Хірургія: підручник. Т.3
4. Кн.1. Дніпропетровськ: Дніпро-VAL; 2011. 779 с. ISBN 978-966-8704-57-4.
5. Березницький ЯС, Захараш МП, Мішалов ВГ, ред. Хірургія: підручник. Т.3 Кн.2. Дніпропетровськ: Дніпро-VAL; 2011. 782 с. ISBN 978-966-8704-12-3.
6. Березницький ЯС, ред. Загальна хірургія: підручник для студ. вищ. навч. закл. Вінниця: Нова Книга; 2018. ISBN: 978-966-382-702-5.
7. Бойко ВВ, Лісовський ВМ, Макаров ВВ Обрані лекції військово-польової хірургії МОЗ України, ХНМУ, Харків 2018.
8. Бойко ВВ, редактор. Паліативна торакальна хірургія. Львів: Сполом, 2013. 190с. ISBN: 978-966-665-881-7.
9. Бойко ВВ, Суслов ВВ, Яворський ВВ, Малигон ОІ, Павлов ОО. Сучасна трансфузіологія: навч.-метод. посіб. Харків: Бровін; 2012. 199 с. ISEN: 978-966-2445-55-8.
10. Глумчер ФС, Чепкий ЛП, Новицька-Усенко ЛВ, Кобеляцький ЮЮ, Дубров СО, Веневцева-Моринець ЮЮ, та ін. Анестезіологія та інтенсивна терапія: підручник. 4-е видання. Київ: Медицина; 2021. 360 с. SBN: 978-617-505-885-5.
11. Годлевський АІ, Саволук СІ. Діагностика та моніторинг ендотоксикозу у хірургічних хворих. Вінниця: Нова книга; 2015. 230 с. ISBN: 978-966-382-547-2.
12. Захараш МП, Пойда ОІ, Кучер МД. Хірургія (факультетська): підручник. Київ: Медицина; 2006. 656 с. -ISBN 966-8144-33-3.
13. Ковальчук ЛЯ, Поліщук ВМ, Ничитайло МЮ, Ковальчук ОЛ. Лапароскопічна хірургія жовчних шляхів. Рівне: Вертекс; 1997. - 155 с. ISBN: 966-7147-01-0.
14. Кондратенко ПГ, редактор. Лікарські маніпуляції: навч. посіб. Донецьк: Новий світ; 2001. 229 с. ISBN: 5-7740-0761-8.

15. Кондратенко ПГ, редактор. Невідкладні стани: навч. посіб. Донецьк: Новий світ; 2001. 490 с. ISBN: 5-7740-0759-6.
16. Кондратенко ПГ, редактор. Хірургія: підручник. КиУв: Медицина; 2009 968 с. ISBN: 978-966-10-036-9.
17. Копчак ВМ, Бойко ВВ, Криворучко ТА, Пісоцький ОМ, Гончарова НМ, Перерва ЛО, Кондратюк ВА. Хірургічне лікування ускладнених псевдокіст підшлункової залози. Харків: Мераш Publisher; 2019. 215 с. ISBN: 978-617- 7618-28-6.
18. Криворучко ІА, Бойко ВВ, Березка НІ, Тесленко СН, Шевченкс, РС. Панкреатит. Травми поджелудочной железы. Харьков: Издательство ХНАДУ; 2006. 442 с. ISBN: 966-303-094-1.
19. Лисенко БП, Шейко ВД, Хіміч СД, редактори. Хірургія: Підручник. Київ; Медицина; 2010. 712 с. ISBN: 978-617-505-003-3.
20. Литтманн І. Оперативная хирургия. Будапешт: Академия наук Венгрии; 1985. 1136 с.
21. Мішалов ВГ, ред. Лекції з госпітальної хірургії: навч. посібник. Т. 1. 2-ге вид., доп. і переробл. Київ: Асканія; 2008. 287 с. ISBN: 978-966-96842-1-9.
22. Мішалов ВГ, ред. Лекції з госпітальної хірургії: навч. посібник. Т. 2. 2-ге вид., доп. і переробл. Київ: Асканія, 2008. 382 с. ISBN: 978-966-96842-2-6.
23. Мішалов ВГ, ред. Лекції з госпітальної хірургії: навч. посібник. Т. 3. 2-ге вид., доп. і переробл. Київ: Асканія, 2008., 494 с. ISBN: 978-966-96842-3-3.
24. Ничитайло МЮ, Андрющенко ДВ, Магльований ВА. Хірургічне лікування хворих на гострий панкреатит на підставі клінічної оцінки сучасних характеристик панкреатичної інфекції: метод. рек. Київ: [Б. в.]; 2015. 19 с.
25. Ничитайло МЮ, Білоокий ВВ, Роговий ЮЄ. Жовчний перитоніт патофізіологія і лікування. Чернівці: Букрек; 2011. 295 с. ISBN: 978-966- 697-367-5.
26. Польовий ВП, Сидорчук РІ, Кулачек ФГ. Гострий гнійний перитоніт: патофізіологічні аспекти та їх корекція. Чернівці: Медуніверситет; 2014. 255 с. ISBN: 978-966-697-531-0.
27. Польовий ВП, Сидорчук РІ, Шапринський ВО, редактори. Гнійні процеси м'яких тканин: етіологія, патогенез, лікування. Чернівці: Б. и.; 2013. 218 с. ISBN: 978-966-697-515-0.
28. Поляченко ЮВ, Ніконенко ВН, Мішалов ВГ. Венозний тромбоемболізм. Діагностика, лікування, профілактика: клінічні рекомендації. Київ, Б. и.; 2011. 66 с.
29. Програма військової підготовки громадян. [М.І. Бадюк, І.А. Лурін, В.В. Лазоришинець та ін.]. К., 2016. 59 с.
30. Програма військової підготовки офіцерів запасу медичної служби /

- [М.І. Бадюк, І.А. Лурін, В.В. Лазоришинець та ін.]. К., 2016. 59 с.
31. Русин ВІ, Авдєєв ВВ, Румянцев КЄ, Сірчак ЄС, Маляр НМ. Сучасні діагностичні та лікувальні підходи до печінкової недостатності. Ужгород: Карпати; 2011: 360 с. ISBN: 978-966-671-291-5.
 32. Русин ВІ, Корсак ВВ, Буцко СС, Левицький АВ, Борсенко МІ. Синдроми обкрадання при патології судин дуги аорти. Ужгород: Карпати; 2011. 208 с. ISBN: 978-966-671-281-6.
 33. Русин ВІ, Переста ЮЮ, Русин АВ. Хірургічне лікування портальної гіпертензії: атлас: навч. посіб. Ужгород: Б. в.; 2003. 88 с. ISBN: 966-7400-28-5.
 34. Русин ВІ, Русин АВ, Румянцев КЄ, Ігнат ВІ. Постгастректомічні синдроми. Ужгород: Карпати; 2014. 130 с. ISBN: 978-966-671-377-6-16
 35. Русин ВІ, Русин АВ, Чобей СМ, Сочка АВ. Діагностика та лікування передпухлинних захворювань товстої кишки. Ужгород: Карпати; 2013. 206 с. ISBN: 978-966-671-356-1.
 36. Русин ВІ, Філіп СС. Посттромбофлебітичний синдром глибоких вен миски та нижніх кінцівок. Ужгород: Закарпаття; 1997. 112с. ISBN: 5-87116-036-0.
 37. Сидорчук РІ. Абдомінальний сепсис. Чернівці: БДМУ; 2006. 482 с.: ISBN: 966-697-197-6.
 38. Скиба ВВ. Лекції з хірургічних хвороб та атлас операцій. Київ; 2008. 324с.
 39. Управління повсякденною діяльністю медичної служби: підручник. І.А. Лурін, В.В. Лазоришинець, О.Ю. Усенко [та ін.] / за ред. проф. Бадюка М.І. к., 2017. 382с.
 40. Усенко ОЮ, Білоус ГВ, Путінцева ГЙ. Стандарти організації та професійноорієнтовані протоколи надання медичної допомоги хворим з невідкладною хірургічною патологією органів живота: Хірургія. 3-тє видання. Київ: Медицина; 2015. 416с.
 41. Усенко ОЮ, Білоус ГВ, Путінцева ГЙ. Хірургія: Підручник. 5-е видання. Київ: Медицина; 2021. 416 с. ISBN: 978-617-505-853-4
 42. Фелештинський ЯП. Післяопераційні грижі живота. Київ: Бізнес-Логіка; 2012. 199 с. ISBN: 978-966-1653-07-7.
 43. Фомін ПД, Березницький ЯС, ред. Хірургічні хвороби: підручник.: Київ: Медицина; 2016. 408 с. ISBN: 978-617-505-463-5.
 44. Цимбалюк ВІ, редактор. Бойова травма серця, грудної аорти та магістральних судин кінцівок: посібник. Київ; Тернопіль: ТНМУ; 2019. 427 с. ISBN: 978-966-673-359-0.
 45. Шаповал СД. Гнійно-септична хірургія: навчальний посібник. Київ: Медицина; 2019. 192 с. ISBN: 978-617-505-728-5.
 46. Щепотін ІБ, редактор. Онкологія: Навч. посіб. Київ: Моріон; 2014. 383 с. ISBN: 978-966-2066-54-8.17
 47. Щепотін ІБ, редактор. Онкологія: Підруч. Київ: Книга плюс; 2006. 496 с. ISBN: 966-7619-72-9.
 48. Agresta F, Campanile FC, Vettoretto N, editors. Laparoscopic Cholecystectomy: An Evidence-Based Guide. Springer; 2014. 185 p. ISBN:

- 978- 3319054063.
49. Bonavina L. Innovation in Esophageal Surgery. Milano: Springer-Verlag; 2012. 136 p. ISBN: 978-88-470-2469-4.
 50. Brunicaardi F, editor. Schwartz's Principles of Surgery: ABSITE and Board Review. 9th Edition. McGraw-Hill Education;2010. 544 p. ISBN: 978-0071606363.
 51. Cameron JL, Cameron AM. Current Surgical Therapy. Elsevier - Health Sciences Division: Philadelphia; 1552 p. ISBN: 9780323640596.
 52. Clavien PA, Sarr MG, Fong Y, et al. Atlas of Upper Gastrointestinal and Hepato-Pancreato-Biliary Surgery. Springer; 2016. 1067 p. SBN: 978-3-66-246545-5.
 53. de Virgilio C, Grigorian A, editors. Surgery: A Case Based Clinical Review. 2nd Edition. Springer; 2019. 689 p. ISBN: 978-3030053864.
 54. Di Giuseppe A, Shiffman MA, editors. Aesthetic Plastic Surgery of the Abdomen. Springer; 2016. 556 p. ISBN: 9783319200033.
 55. Dimick JB, Upchurch GR, Sonnenday CJ, Kao LS. Clinical Scenarios in Surgery. Philadelphia: Lippincott Williams and Wilkins; 2018. 784 p. ISBN: 9781496349071.
 56. Fischer JE, editor. Fischer's Mastery of Surgery. 7th Edition. LWW; 2018.2856p ISBN: 978-1469897189.
 57. Fiser SM. The ABSITE Review. 6th Edition. LWW; 2019. 336 p. ISBN: 978-1975121150.
 58. Goldberg Ajavascript:void(0), Stansby G. Surgical Talk: Revision In Surgery. 2nd edition. Icp;2005. 420 p. ISBN: 978-1860944949.
 59. Hlumcher FS, Kuchyn YuL, Dubrov SO, Usenko LV, Kobeliatskyi YuYu, Oliynyk OV, et al. Anesthesiology and intensive care: textbook. 3rd edit.on. Kyiv: Medicina; 2021. 312 p. ISBN: 978-617-505-879-4.
 60. Jackson C. Bronchoscopy and EsophagoscopyA Manual of Peroral Endoscopy and Laryngeal Surgery. 2022. 204 p.
 61. Jacob BP, Chen DC, Ramshaw B, Towfigh S. The SAGES Manual of Groin Pain. Springer International Publishing; 2016. 546 p.: doi: 10.1007/978- 3-319-21587-7 ISBN: 978-3-319-21587-7.
 62. Jones DB, Andrews R, Critchlow JF, Schneider BE. Minimally Invasive Surgery: Laparoscopy, Therapeutic Endoscopy and Notes. Jp Medical Pub; 2015. 231 p. ISBN: 978-1907816192.
 63. JonesMD DB, Andrews, Critchlow JF, Schneider BE. Minimally Invasive Surgery: Laparoscopy, Therapeutic Endoscopy and Notes. Jp Medical Pub; 2015. 231 p. ISBN: 978-1907816192.
 64. Katz MHG, Ahmad SA, editors. Multimodality Management of Borderline Resectable Pancreatic Cancer. Springer; 2016. 344 p. ISBN: 978-3319227795.18
 65. Loscalzo J, Fauci A, Kasper D, Hauser S, Longo D, Jameson JL. Harrison's Prjnciples of Internal Medicine. 21st edition. New York: McGraw- Hill Medical; 2011. 4012 p. ISBN: 978-1264268504.
 66. Mulholland MW, editor. Operative Techniques in Surgery. Philadelphia:

- Lippincott Williams and Wilkins; 2014. 2304 p. ISBN: 9781451186314
67. Myers J, Minh L, Keith MW, Orkin BA, Bines SD, Edie CY. Rush University Medical Center Review of Surgery: Expert Consult - Online and Print. 6th Edition. Rush University Medical Center; 2017: 592 p. ISBN: 978-0323485326.
68. Novitsky YW, editor. Atlas of Robotic General Surgery. Elsevier; 2021. 354 p. ISBN: 978-0323697804.
69. Palazzo F, Pucci MJ. Fundamentals of General Surgery. Springer; 2018. 366 p. ISBN: 978-3030092894.
71. 65. Rothrock JC. Alexander's Care of the Patient in Surgery. 16th edition. Elsevier; 2019. 1248 p. ISBN: 9780323479141.
72. 66. Saclarides TJ, Myers JA, Milikan KW. Common surgical diseases. Third edition. Springer, New-York; 2015 372 p. ISBN: 978-1-49391564-4.
73. 67. Schein M, Rogers P, Assalia A, editors. Schein's Common Sense Emergency
74. Abdominal Surgery: an unconventional book for trainees and thinking. Springer; 2009. 650 p. ISBN: 978-3540748205.
75. 68. Settembrini P, Settembrini A, editors. Vascular Surgery: A Clinical Guide to Decision-making. Academic Press; 2021. 360 p. ISBN: 9780128221136.
76. 69. Townsend CM, editor. Sabiston Textbook of Surgery: The Biological Basis of Modern Surgical Practice. 21st edition. Elsevier; 2021. 2176 p. ISBN: 9780323640626.
77. 70. Williams N, O'Connell R, McCaskie AW, editors. Bailey & Love's Short
78. Practice of Surgery. 27th edition. CRC Press; 2018. 1632 p. doi: 10.1201/9781315111087. ISBN: 9781315111087.
79. 71. Yuh DD, Vricella LA., Yang SC, Doty JR. Johns Hopkins Textbook of Cardiothoracic Surgery. Second Edition 2nd Edition. McGraw Hill Professional; 2014. 1312 p. ISBN: 978-0071663502.
80. 72. Zollinger R, Ellison E, Pawlik T, Vaccaro P. Zollinger's Atlas of Surgical Operations. Eleventh Edition. Publisher McGraw-Hill Education; 2022. 640 p. ISBN: 9781260440850.

Електронні ресурси

<https://moz.gov.ua/uk> - офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров'я України;

<http://www.nbuv.gov.ua/> - Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського; 19

<https://nlu.org.ua/> - Національна Парламентська бібліотека України;

<https://www.who.int/> - офіційний веб-сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я.

<https://erassociety.org/>

<https://www.espen.org/>

<http://link.springer.com/search?facet-discipline=%22Medicine%22>

<https://www.clinicalnutritionjournal.com/>

<https://www.cancer.gov/>

<https://www.cancer.org/>

<https://ascopubs.org/journal/op>

<https://websurg.com/en>

<https://www.cochrane.org/>

<https://www.wjgnet.com/>

<https://www.nejm.org/>

<https://www.omicsonline.org/>

<https://radiopaedia.org/>

<https://aacrjournals.org/cancerres>